

גדף: ישנונר ולעד.
"אין עוד איש סגל
בטכניון שחנאי
המחיצה שלו דין
ודועים כמו שלי"

SCORA-ER14

יששכר גלעד מתעצבן כשמרחמים עליו, מתרגז מאוד כשמנסים להקל עליו ולא מבין למה מתרגשים מהדרך שעשה קטוע היד, הרגל והאוזן ממלחמת ששת הימים עד לקבלת תואר פרופסור בטכניון. הוא עושה הכל לבד, בדרך שלו, ומי שיש לו בעיה עם זה – מוזמן לצאת. וזה בדיוק מה שעשה הרופא שלו, באמצע הניתוח

ייתכן שהייתי הופך למסגר, לדופא או אפילו ממשיד בצבא, אני לא יודע. בהרתי ללמוד ולהתקדם באקדמיה, למרות שזה היה לגמרי לא פשוט. אולי היה פשוט יותר, אם הייתי בעל תחנת רלק או בעל קיוסק, דבר שמבטח החוק היה לחם חוקם של נפנעים קשים. אלא שכבר בשלב ראשוני של פציעתי הבנתי כי איני הולך במסלול הפשוט."

היידק ושמו הישגיות

שוקי גלעד נולד לפני 56 שנים בגרמניה, לשם ברחו הוריו מפולין בעת מלחמת העולם השנייה. בשלהי מלחמת העצמאות עלתה המשפחה לארץ, והתיישבה בחיפה. בבית זה התגבש אופיו השאפתני של גלעד, שאו עדיין נקרא יששכר קאופמן. "בבית השקו אותי בשאיפה להצטיינות", הוא אומר. "ההורים שלי לא הצליחו לממש את עצמם בגיל ההתבגרות, ולכן הם קיוו שילדיו הם יצליחו. אחיותיי ואני באנו טעונים בחידוש והישגיות מבית אבא ואמא."

המשך בעמוד הבא

ונה ובט

צילום: תמר שלו

חוסר איונים, עלבון ותסכול הן שלוש מילים שלא נמצאות בלקסיקון הפרטי של פרופ' יששכר (שוקי) גלעד. גלעד, שבט-לחמת ששת הימים איבד יד ורגל, מסרב לתת לנכות לעצור אותו. למרות העובדה שהיו מכילים את כל המרכיבים הראויים לסיפור סוחט דמעות – פציעה, התגברות על הקשיים, הצלחה נגד כל הסיכויים – גלעד מאוד לא אוהב את התגדרות הללו. הוא מקפיד להימנע מהן ומצפה מטביבתו לנהוג כמותו. "זה לא רומן רומנטי", הוא אומר.

גלעד, מדען ופרופסור להנדסת ייצור, הוא איש סגל בכיר במקולטה להנדסת תעשייה וניהול בטכניון. הוא מתגורר בחיפה עם משפחתו, ומנהל חיים מלאים ומאתגרים. "לא התרגלתי לנכות", הוא אומר, "כי המשמעות של זה היא להיות תחת צל המגבלות שלך, וזה גורם להפתתה של השאיפות. אני לא שקוע במחשבה של מה היה קורה אילולא הפציעה כי זה לא פרקטי."

בוחוז אה"ל בגזרה הדרומית בעת מלחמת ששת הימים. היום האחרון ללחימה הרץ את טרל עמו של גלעד

בפלסטיק ולא בעוד חוזר, כנהוג. תקופת השי- קום לא הייתה קלה, אבל גלעד צלח אותה בזכות כוח הרצון שלו. הודין ראונו מאור, אבל סירבו להעניק לו זכויות יתר בגלל נכותו. "כשנפצתי, לא היה רבר כזה בבית שמישהו יכיר לי משהו. המוטו היה - אם אתה רוצה משהו, תשיג אותו, גם אם אתה צריך לחזל בשביל זה". כך, עד היום, כשגלעד רוצה משהו, הוא יעדיף להיאבק שעות, ולא יבקש את עזרת הסוככים אותו.

גלעד השתחרר מבית-החולים כשרגלו השמאלית מרוסקת לחלוטין ונתונה בסד, והשנייה, הקטועה, לא מטופלת. הוא החליט לרבוך בתוכניותיו לפני הפציעה, וללמוד בטכניק. "אני לא מאמין שאדם נולד למצב של נכות, ואני לא מאמין שאדם חכם היה רוצה לקבל מכה שתזעזע אותו באמצע התי- ים. במשך עשרים שנה בניתי את עצמי, ולא נראה לי שמכה כזו צריכה לשנות את הכל. זו לא הדרך שלי. היה לי כיוון בחיים ורציתי להמשיך בו. החלטתי שהנכות תשפיע עליי כמה שפחות".

בניגוד לרבים מפצועי צה"ל של אותם ימים, גלעד סירב לבלות בבית-הכרואה, "כי לא הבנתי מה הכיפור של שיקום בסביבה מוגנת".

למרפק יד ימין מרוסקת ומגובסת. אפרכסת אחז ימין חוברת מחרש, אבל בותר בה ליקוי שמיעה.

הפצוע שנוק מבית-החולים

גלעד לא היה תולה קל, להפך. הוא התעקש שהפציעות יטופלו בצורה מסוימת, שתקל עליו בעתיד. הרופאים רצו לקטוע את מה שנשאר מרגל ימין, הרבה מעל הברך, וגלעד סירב. הוא התעקש שהרופאים יבצעו קטיעה דרך הברך, טכניקה לא מקובלת אז, כדי להשאיר את עצם הירך שלמה, ויתרון גדול בעת הליכה.

"לא פחדתי מטכנולוגיה וממחשבות של עזרה לגוף, כשהרופאים לא הצליחו לשכנע אותי שמה שהם רוצים לעשות טוב בשבילי, אמרתי את רעתי. הייתי ילד בן 21 שחשב אחרת מדורפאים המלומדים. הם הריגשו שאני כפוי טובה, שהם הריגשו אתי מהקבר ואני לא נותן להם לעשות מה שהכי טוב בשבילי. אחר כך העקשנות שלי דוכיחה את עצמה כנכונה על אף הודת הדעת של הרופאים".

לבסוף, גלעד עף מבית-החולים בגלל שהתעקש שכף ידו התותבת תהיה עטופה

המשך מנגנון קודם

לשאפתנות הצטרף יציר מרהיב לא קטן. הוא ויתר על תלומם של הוריו, שילמד בחיכון עיו- ני, ובהר ללמוד בבסמ"ת, בית-ספר מקצועי ליד הטכניון, שהציע מסלול לימודים מקצועי- ים בצד הלימודים העיוניים. בניגוד לרצון הוריו, ובלא ידיעתם, הצטרף לשימד הצעיר. כשהגיע זמן הגיוס, הוא בחר להתגייס ולא להמשיך ללמוד במסגרת העתודה, שוב, בשונה מהתוכניות של הוריו.

גלעד החזק לגיבוש לשייטת: "מצאתי את עצמי הולך מעכו לכיוון חיפה. אחרי יומיים, בסביבות אשדוד, אמרו לי שהתקבלתי". אבל הוא בחר להתחיל קורס טיס, שממנו נשר אחרי שנה, "כי לא הייתי שייס טוב". הוא התנדב ליהירה מטכ"לית, ושימש עם קצין הכלה. "אהבתי את זה, כמו כשאני אוהב כל דבר שנוגע בבילתי אפשרי".

מלחמת ששת הימים תפסה אותו ימים ספי- רים לפני השחרור. גלעד, סגן בן 20, ירד עם היירה לסיני, וכבר ביום הראשון נפצע בידך מצורר שירה עליו חייל מצרי. בספר "מלחמת ארבעת הימים" נכתב על אותה תקרית: "סגן יששכר מבוזן בחייל מצרי הוצא מאדת העמי- דות ומטיל רימון אל תוך העמדה. אותו רגע מונק לעברו חייל מצרי, כשהוא יורה בו מרובה סער רוסי. יששכר מטיל את עצמו הצידה, יורה בחייל המצרי הנמלט, מטיל רימון נוסף אל העמדה ובורק את גופה איך לא פגעו כי הצדו- דות של המצרי? אלא שאחר זמן מסתבר כי ירכו הספה פגיעה שהתפתחה לנמק שדרש קטיעה".

הוא טופל על ידי חובש במקום ולא הולץ, כשל הלחימה הנמשכת, וכך המשיך להילחם עוד יומיים.

ביום האחרון ללחימה באזור הדרום יצא גלעד לסיור בגזרה. עד היום לא ברור לו לגמרי מה בדיוק התרחש, מפני שהיכרון האח- רון שלו הוא מבוקר אותו יום שחרץ את גורל גופו. "אני לא רוצה לספר מה קרה כי לא הייתה שם", הוא אומר. כך או כך, מאותה היתקלות, הוא נפצע באורח קשה.

סמל המחלקה של גלעד עזר שיירה שעברה בסמוך והכריח פרמדיק צעיר, סטודנט לרפואה שהגיע מח"ל להתנדב לשירות, לטפל בפצוע, שכלל לא היה ברור שיצליח להתגבר על הפציעה החמורה. לאחר קיבוע ופתיחת פתח למעבר אוויר בגרונו, הוא פונה לבית-החולים שרה ברפידים, שם טיפלה בו האחוזת המי- לופיסי-אשכנזי. "זה היה ממש עניין של דקות בין חיים למות", היא סיפרה שנים מאוחר יותר, "הבחור רימם בצורה מסיבית ביו- תר. באישהו מקום הרגשתי שלפחות הייתה משטעות לעבודתי, הצלנו חיים של בן אדם".

גלעד היטס לבית-החולים תל-השומר, כשאת האינפוזיה שלו מחזיק לא אדם מאשר ראש המטשלה. אריאל שרון, שהיה אז מפקד אוגדה, בכיסו שמר שרון את אוהנו הימנית של גלעד, שנתלשה ממקומה בהיתקלות. במהלך הטיסה החלף פעמיים כל הרם כנופו של גלעד, והוא הגיע לבית-החולים במצב של תרדמת. כשלושה שבועות הוא סרפר בין החיים למות בתוך אפסטיית גבס. איש לא טיפל בפציעות כי האפשרות שיחיה הייתה קלושה. ברעבה, בזכות ההחלטה הזו, יכול היה גלעד להחליט עצמו על הדרך שבה יטופלו הפציעות נרגלים וכיר.

הרופאים חששו שאם יתמזל מזלו של גלעד, והוא יתעורר מהתרדמת, הוא עלול לסביל מפגיעה מוחית בגלל מחסור באספקת תמצו. "הרופאים אמרו שאם אצא מזה בחיים, כנראה לא אצא נורמלי". למרות כל התחזיות, גלעד התעורר. הוא מצא את עצמו מרוסק לגמרי: רגל ימין שלו נקטעה באזור הברך, אבל בירך התפתח נמק, תוצאה של הפציעה הראשונה. רגל שמאל לא נקטעה, אבל היא הייתה שבורה בכמה מקומות. יד שמאל הייתה קטועה מעל

באמצע הניתוח גלעד הבין שהרופא מנסה את העצם. הוא דרש ממנו להפסיק, והמנתח עזב את חדר הניתוח בכעס. ארבעה חודשים אחר כך חזר גלעד לארץ, ובתוך חצי שנה כבר התהלך עם פרוטה מיוחדת, שתכנן בעצמו. פרוטתו הודר של גלעד היא יצירה טכנולוגית-גית אמיתית. "כבר ב-1918 היכה שאפסר לזרנג את השמלי מהשריר, לשלוח אותו למנוע חשמלי קטן ולהפעיל את התחבת", הוא מסביר. הוא משתמש ביד הממוכנת כמעט באופן ישיר בעזרת פקודות מהמה. ליד יש שתי דרגות חופש, כלומר, שתי תנועות אפשריות. מעט מאוד לעומת מאתיים ושבעים דרגות החופש שיש ליד האנושית, אבל לא ממשול כזה יפחיד את פרופ' גלעד. הוא מסתדר עם מה שיש.

גלעד נשוי לשרה'לה, סמנל'ל בחברה תעשייתית בינלאומית, היא אב לארבעה ילדים - אדוי (28) מהנרס תוכנה, עמי (24) המוסט בימים אלו בדרום אמריקה לאחד שירות קרבי, מור (20) מש"קית נ"מ ביוחדת שדה ושני (16) שחינית תחרותית ומריכזה בצופים - בהם הוא רואה את פרויקט חייו האמיתי. הילדים מעורים שאביהם דורש מעצמו, וגם מעמיד בפניהם דרישות גבוהות במיוחד. "אני רוצה שהם יהיו לפחות כמוני, והם רוצים לעצמם משהו אחר לגמרי. ככל שאני מתבגר, אני מבין שדווקא הם צורקים", הוא אומר בחיך.

גלעד נחשב מרען בעל שיעור קומה עליון, אבל הוא מעדיף להרעיף שכחים דווקא על הקולגות שלו בטכניון, אנשי מחקר מהשדה הראשונה. "אלו אנשים שקשה להיות ביניהם, אבל לאף אחד מהם אין את הבעיה שהוד שאבת אחרי עשר שעות עבודה. אין עוד איש סגל בטכניון שתנאי הפתיחה שלו היו גרועים כמו שלי. לפעמים כערכים אני לא יכול להגיע הנה, אני לא יכול להסתובב פה בלי התחבנות כי אנשים עלולים להיבהל, אלה מצבים שאף איש סגל אחר לא נתקל בהם. ובכל זאת - אני שוטר על הפאסדה. יש גם רגעי משבר, אבל כאלה יש לכל אחר. אני לא זוכר כתי זה קרה לי לאחרונה".

כבר עשרים שנה הוא נפגש מדי יום שני עם אנשים נכים שמוקים לפרוטות, ומגרב להם מן היד האריד שבבר. "אני עוסק בזה כי סיפור חיי מראה שיש לי התמחות בנושא", הוא אומר. "אבל אני לא מקדיש לזה את כל השכר, כי לא רציתי לעשות את נכתי קידום לחפד בו. מדי פעם באים אנשים שרו-צים שאספל להם בראש, אבל לזה יש בעלי מקצוע יותר מוצלחים ממני. אין לי תוכנות של סיצילולוג או של פסיכולוג. אני טוב בחומר - כשאני רואה פרק לא מתפקד, אני מיד חושב איך לפתור את הבעיה. יצירה טכנולוגית זה אחד הדברים שעושים לי כבוד". היום נמצא גלעד בשנת שבתון, שאותה הוא מקדיש בין השאר לכתיבת שני ספרים: "אני עושה את זה כצוואה מרעית לזרחת הבאים". הוא אוהב לנסוע לטיולים בחו"ל, ורוק לפני כמה שביעות חזר מטיול בעקבות בני המאה במקסיקו. "אני מנסה לעשות מה שלא עשיתי כל השנים, כשעברתי 22 שעות כיום. אני מטייל בעולם בלי פונקציה של שתי רגליים ויד וכלי מכונת, וחוזר למלון לאמבטיות קרה ותחבושות. יש כאלה שאומרים שאני הורס את הגוף שלי, אבל אני נהנה מכל רגע".

מה אתה מאחל לעצמך? "להיות בריא עוד עשר שנים. הפיזיולוגיה שלי נמצאת בהדרדרות, אבל למרד עוד יש מה לקבל ממני. אני מובל באבים, יש לי שחיקה של העור, עבודת לב מוגברת, עבודה כפולה בדי ימין, אבל עדיין יש לי יכולת מרעית, כך שהכל בחישוב יר - לסי-יל, להיות עם המשפחה, לפרסם עוד מאמר בעל משמעות. אני גם מקוה להיות קצת יותר טובלני".

עובר משיעור לשיעור. "בשנה הראשונה הגעתי לאחת הבחינות ושאלו מי זה יששכר קאופמן. כשהצבעתי אמרו לי שסגן הנשיא מאשר לי הארכה של שעה. סיימתי את הבחינה לפני כולם וביקשתי שיכתבו עליה את שעת הסיום. הלכתי אליו והוא סיפר לי שקרוב משפחה שלו נפצע וכדתו לו אצבע, והוא נורא מסכן. הוא חשב שהארכה תעזור לי".

גלעד שקע בלימודים הקשים, אבל במטביל המשיך להלום על הפיזיולוגיה שתתאים לו. הרופאים הישראלים לא הסכימו לשמוע על הרעיונות התורניים שלו, והוא נסע לארצות-הברית כדי לברוק אפשרויות לניתוח שם. אלא שגם הרופאים האמריקאים שברקו אותו קבעו שהוא מרכז שמויות. הוא חזר ארצה בטורל במוך, והמשיך לחפש מנתח מתאים.

המנותח נותן הוראות

בין השנה השנייה לשלישית ללימודיו, הוא מצא בגרמניה רופא שהסכים לקחת עליו את האתגר. גלעד רש להיות עד כונן הניתוח, תחת הדרכתו מקומית בלבד, כדי לוודא שהרו-פא לא יחרג מההסכם שנקבע בין השניים.

הוא נרשם לטכניון, והיה דראשון מבין פצועי מלחמת ששת הימים שהתחיל לימודים אקר-מיים. הוא לא ציין בפני איש שהוא נכה צה"ל, ועשה את בחינות הבניסה בלי הקלות. "באותו הזימים ביקשו ממני לגשת אל רופא הטכניון, כדי לעבור את הבדיקה הרפואית שכל טוור-נס נדרש לעשות. הוא אמר לי 'איך אתה יכול ללמוד? עניתי לו: 'אם אני טוב לצבא, אני טוב גם לטכניון'".

"כשהלך השנה הראשונה נקראתי לפנישה אצל סגן נשיא הטכניון. הוא אמר לי: 'יש לך ציונים טובים, אילי כדאי שתלמד במגמה המרעית ולא במגמה התגרסית'. היום אני יודע שהכוונה שלו הייתה טובה, הרי מתגרס צריך לשרטט, אבל או לא היה לי אוחד הרוח כדי להקשיב לו עד הסוף. אברתי לו - 'אם ההלש-תי ללמוד תגרסה, הבאתי בחשבון את כל הסיכויים'. 'יצאתי מהחדר וטרקתי את הדלת. שנים מאוחר יותר, כשהייתי מגיע לשיבות בסנאס הטכניון, אחת המזכירות הייתה אומרת - 'הנה הבחור שטרק את הדלת בשרצוף של סגן הנשיא'".

כמהלך לימודיו בטכניון טרבו גלעד לקבל יחס מיוחד או הקלות בגלל פציעתו. הצבא העמוד להשתו שולחן שרטוט וג'ים, שבו היה